

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus I. Argumentum. Terminus a jure, vel ab homine in limine
Foundationis præfixus Patrono ad præsentandum, à quo die incipiat
currere, & an sit servandus in Cappellaniis mere laicalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

ARGUMENTUM.

Terminus à Jure, vel ab Homine in limine foundationis præfixus Patrono ad præsentandum, à quo die incipiat currere, & an sit fervendus in Cappellaniis merè laicalibus.

SUMMARIUM.

- 1 Patronus nisi præsentet intrà terminum à Jure statutum, Provisio Beneficii liberè devolvitur ad Ordinarium. Limita, ut num. 2. & 3.
- 4 Præsentatio facta extrà tempus à jure præfixum, nullum jus tribuit præsentato, nec impedire valet devolutionem Beneficii ad Ordinarium.
- 5 Collatio Beneficii facta à Collatore, elapso semestri, nullum jus tribuit.
- 6 Clementina Cùm ei de concess. præben. in quo sensu loquatur? vide num. 21.
- 7 Terminus à jure assignatus ad præsentandum incipit currere non à die vacationis, sed à die veræ, & certa scientiæ vacationis Beneficii, & num. 33. & 34.
- 8 Ignorantia supina, crassa, & inverisimilis vacationis non attenditur.
- 9 Quodlibet impedimentum impedit cursum temporis Patrono ad præsentandum, & Collatori ad conferendum.
- 10 Regi, aut Principi Supremo, quantumcumque scienti non currit tempus ad præsentandum.
- 11 Terminus à Fundatore præfixus ad præsentandum incipit currere à die scientiæ vacationis.
- 12 Pœna devolutionis fuit introducta ad effugiendam, & compescendam negligentiam Patroni in præsentando.
- 13 Ignorantia vacationis Beneficii, & quodlibet impedimentum præservat jura Patroni à devolutione ad Superiorem.
- 14 Enumerantur impedimenta, ob quæ tempus præsentandi Patrono non currit, & num. 15. & 16.
- 17 Præfixio termini unius mensis ad præsentandum per Fundatorem indicta primo instituto in Jure patronatus, an censeatur repetita quoad substitutos.
- 18 Scientia Compatroni nocere non potest in

Pars III.

- præsentando alteri Compatrono ignorantæ vacationem Beneficii.
- 19 Ignorantia unius Patroni impedit devolutionem ad Ordinarium, & jus præsentandi conservatur in ipso, aliis propter scientiam exclusis.
- 20 Textus in cap. Statutum de præben. in 6. fuit derogatum per Extravag. Pix sollicitudinis de præben.
- 22 Scientia vacationis Beneficii in Patrono est ab eam allegante concludenter probanda.
- 23 Scientia vacationis Beneficii ad effectum devolutionis probatur in Patrono ex præsumptionibus, & conjecturis; Et quæ sint ista conjecturæ? Vide num. 25. 26. 27. 28. & 29.
- 24 Si vacatio Beneficii fuit adedò notoria, ut appareat summa negligentia in Patrono eum ignorante allegantis, tempus incipit currere à die, quo scire debuit, & verisimiliter potuit.
- 30 Terminus juris, ad præsentandum non est fervendus in Cappellaniis merè laicalibus.
- 31 Litera Apostolica in omnibus justificata sunt exequenda.
- 32 Beneficium esse patronale probatur ex assertionem Episcopi.
- 35 Ad convincendam scientiam in Patrono, an satis sit Edictum, quod per Ordinarium ad valvas Ecclesie affigitur.
- 36 Patronus absens, quando est notus Ordinario, est specialiter citandus.
- 37 Ignorantia vacationis probatur medio juramento Patroni.
- 38 Regula 35., & 36. Cancellariæ effectum suum operari non valent sinè aliquo titulo saltèm colorato, Amplia ut num. 39.

CASUS I.

Reservavit quidam Testator Juspatronatus Beneficii, post ejus mortem statim de propriis Bonis erigendi, favore sui fratris, cui præfixit terminus unius mensis ad præsentandum Rectorem à die sui obitus, & in ejusdem Fratris defectum substituit illos de familia A. quibus omnibus voluit insolidum competere idem Juspatronatus; Defuncto Fratre Fundatoris, & facto loco substitutioni favore eorum de dicta Familia; vacavit interim, nimirum die prima Januarii 1718. præfatum Beneficium; Tres ex illis de familia morantes

A 2

rantes

rantes in loco Beneficij, & hujus vacationis optimè conscij nullam expleverunt præsentationem: adeò Ordinarius post lapsum quadrimestre de dicto Beneficio liberè providit quemdam Clericum; E contra alius de eadem familia, utpotè distans à loco Beneficii, hujus vacationis prorsus ignarus, certior factus die prima Junii ejusdem anni, paulò post paucos dies præsentavit ad prædictum Beneficium Clericum idoneum, & habilem, & instetit coram Ordinario pro illius Institutione; Quæritur an hujusmodi Clericus præsentatus ab eo de dicta familia, sit instituendus, amoto liberè Provifo per Ordinarium, vel potiùs hic sit manutenendus in possessione Beneficii.

Respondendum videtur liberè Provifum per Ordinarium Juri devoluto esse in hoc casu manutenendum in possessione Beneficii, & præsentatum à præfato Patrono nullatenùs esse instituendum; Vacato namque Beneficio, Patroni non solùm non observarunt legem sibi præscriptam à Testatore, præsentandi nimirum intrà mensem à die ejus obitus, cujus mensis præfixio, ad præsentandum licèt legatur directa ejus Fratri primo instituto in Jurepatronatus, censetur tamèn etiam repetita in eis de familia substitutis, verùm etiam nec observarunt terminum à jure Patronis Laicis præfixum; dum negligentes, & de proprio jure parum curantes, nec præsentarunt intrà mensem, nec intrà quadrimestre; validè proindè potuit Episcopus jure devoluto liberè conferre hoc Beneficium; cùm clara sit juridica illa propositio, quod non præsentante Patrono personam idoneam intrà terminum à jure statutum, provifio Beneficii liberè devolvatur ad Episcopum, juxtà Textum expressum in *cap. Sicut de supplen. neglig. Pralat.*, ibi -- *Sicut nobis tua fraternitas intimavit Monachi quidam, & Canonici Regulares, Ecclesias, quæ ad præsentationem eorum pertinent, in tuo Episcopatu habentes, propriis usibus deputare nituntur, nec volunt ad eas, cùm vacauerint, vocare personas: quin potiùs occasione concessionis quorundam Episcoporum, Vicarios in eis pro sua instituunt, & destituunt voluntate: ad minus ità pensonibus onerantes, quod nec Ecclesia competenter possunt in paupertate nimia deseruire, nec Episcopo*

in Episcopalibus respondere: neque hospitalitatem (sicut convenit) transeuntibus impertiri; Nolentes autèm, ut status Ecclesie debitus, & antiquus, per insolentiam alicujus subvertatur; mandamus, quatenùs (nisi à Jurisdictione tua exempta sint supradicta Ecclesia) prædictos excessus studeas rationabiliter emendare. Et nisi prædictæ persone infra tempus in Lateranen. Concilio constitutum, ad vacantes Ecclesias, tibi personas idoneas præsentaverint: ex tunc tibi liceat (appellatione remota) in eisdem ordinare Rectores, qui eis præesse noverint, & prodesse: ità tamèn quod ex hoc nullum Patronis præjudicium in posterum generetur -- quem sequuntur Fras. de Reg. Patronat. Indiar. cap. 33. num. 46., Vivian. de Jurepatr. lib. 12. cap. 3. num. 4., Barbof. de potest. Episcopi par. 3. alleg. 72. num. 126. & seqq., Amosbaz de caus. piis lib. 3. cap. 13. num. 18., Capon. discept. 74. num. 19. tom. 2. Rot. in Senogallien. Beneficii 23. Aprilis 1703. §. Quod autèm coram bo: me: Muto, & in Gerunden. Beneficii 3. Junii 1712. §. Minimè coram R. P. D. Falconerio, & juxtà superiùs deducta Par. II. Can. III., & Can. XXII. XXIII. & XXIV. in Commentario. Nisi Ordinarius renunciando juri suo admittat præsentationem quamvis factam extrà terminum, Vivian. de jurepatr. lib. 7. cap. 6. num. 13., Card. de Luc. eod. tractat. disc. 64. num. 16., Barbof. de offic. & potest. Episcopi alleg. 72. num. 143. & seq.; Vel nisi alitè fuerit à Fundatore dispositum in limine foundationis, quia si Fundator disposuerit, quòd si Patronus intrà tempus à jure præfixum non præsentaverit, alter ad hoc per ipsum nominatus, præsentet, jus liberè conferendi non devolvitur ad Episcopum, sed ad alterum per Fundatorem substitutum devolvitur præsentatio. Card. de Luc. ubi suprà num. 14. Perez Lara de Annivers., & Cappell. lib. 2. cap. 9. num. 26. & seqq., ubi num. 8. dat rationem, quia cùm Testator providerit de remedio in casu negligentia, illo est utendum.

4 Nec est attendenda præsentatio ab uno ex supradictis Patronis expleta, quia cùm Beneficium vacaverit die prima Januarii, & illa fuerit facta mense Junii, & sic elapso non solùm uno mense à Fundatore præfixo ad præsentandum; sed etiam quadrimestre à jure præscripto Patronis Laicis

Laicis, nullum jus tribuit præsentato, nec impedire valet devolutionem Beneficii ad Ordinarium, *Lap. alleg. 75. num. 3. & 6.*, *Lambertin. de jurepatr. par. 2. lib. 2. quest. prima art. 22. num. primo in fin.*, *Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 6. num. 35. & seq.*, *Rot. decis. 665. num. 8. par. 18. recen.*, & in *Romana Cappellania 25. Novembris 1707. §. Verùm coram Eminentissimo Scotto*, & in *Augustana Canonicatus 20. Martii 1716. §. Procedendo coram R. P. D. Crispo.*

5 Eodem modo, quo nullius momenti est nec ullum jus tribuit obtinenti Beneficium, collatio illa; quæ fit à Collatore Beneficii, elapso semestre, ad *Text. in cap. Dilecto de supplen. neglig. Prælat.*, ibique *Gonzal. num. 8.*, & ceteri scribentes *Lotter. de re Benef. lib. 2. quest. 24.*, *Garz. de Benefic. par. 10. cap. 2. num. 34.*, *Gonzal. ad regul. 8. gloss. 3. proæm. num. 4.*, *Barbos. de offic. & potest. Episcopi alleg. 126. num. 80.*; Haud urgente oppositione, quod Patronus ille, qui præsentavit non habuerit notitiam vacationis Beneficii, nisi in mense Junii; Quia terminus à jure præscriptus ad præsentandum currere videtur à die vacationis Beneficii, non verò à die illius scientiæ, ut statuitur ex *Textu in cap. Statutum de præben. & dignitat. in 6.*, ibique *Gloss. verb. numerandum*, & expressè tueretur *Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 2. quest. prima art. 8. num. primo*, & *seqq.*

6 Immò cum Beneficiatus mortuus fuerit in loco Beneficii, sibi imputari debet Patronus, si discedens à dicto loco, & abiens in longinquam partem, non constituerit Procuratorem ad præsentandum, occasione vacationis, juxtà *Textum in Clement. Cum ei de concess. præben.*, & *Rot. decis. 1. de jurepatr. in antiquis.*

7 His tamèn omnibus minimè aduersantibus, censeo in hoc casu, amoto liberè prouiso per Ordinarium ab hujusmodi Beneficio, esse in eo instituendum Præsentatum à supradicto Patrono. Præsentatio namque fuit ab hoc exarata paulò post paucos dies à die habitæ notitiæ, seu scientiæ vacationis Beneficii, & sic tempore habili, dum juxtà sententiam hodiè magis communiter receptam, tempus datum à jure ad præsentandum non est continuum, quod perpetuò currat, & à quo non excipiatur aliqua dies prætextu festi, aut absentia, infirmitatis, aut alterius

justi impedimenti, sed est utile, quod non à die vacationis, sed à die scientiæ vacationis, & quidem veræ, & certæ, non autèm præsumptæ, vel interpretatiuæ, aut à die non impedimenti incipit currere, & computari, *Fagnan. in cap. Quia propter num. 4. de jurepatr.*, *Garz. de Benef. par. 10. cap. 2. num. 34.*, *Barbos. de offic. & potest. Episc. par. 3. alleg. 72. num. 134.*, *Amostaz de caus. piis lib. 3. cap. 13. num. 24.*, *Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. discipulat. 560. num. 12.*, *Card. de Luca de jurepatr. disc. 64. num. 5.* §. *Contrarium*, & *discurs. 1. num. 5.*, *Virvian. eodem tract. lib. 7. cap. 2. nu. 2.*, *Bonden. colluct. legal. 13. nu. 2. tom. primo*, *Rot. in Barchinonen. Beneficii 26. Martii 1703. §. Quoniam coram R. P. D. Lancetta*, & in *Hofstunen. Beneficii 10. Decembris 1708. §. Tamen coram R. P. D. Crispo inferius legen. confirmata 27. Januarii 1710. §. In factu coram R. P. D. Ansaldo*, & in *Capuana jurispatronatus 10. Junii 1709. §. Nihilominus*, & §. *Sed inutiliter coram R. P. D. Aldrovando.*

8 Adedut quælibet ignorantia vacationis Beneficii, dummodò non sit supina, crassa, & inverisimilis, quæ non attenditur, *Garz. de Benefic. par. 10. cap. 2. num. 30.* & *seq.*, *Virvian. de jurepatron. lib. 14. cap. 6. num. 12.* & *seq.*, *Card. de Luc. eod. tractat. disc. 64. sub num. 5.*, *Rot. decis. 377. num. 3. par. 3. rec.*; Et quodlibet impedimentum impedit cursum temporis, Patrono ad præsentandum, & Collatori ad conferendum, *Text. in cap. Quia diversitatem de concess. præben.*, ibique *Fagnan. num. 1.*, & *8.*, *Garz. de Benef. par. 10. cap. 2. nu. 17.*, *Barbos. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 72. nu. 138.*, *Pignatell. consult. 37. nu. 1. tom. 2.*, *Rot. decis. 506. num. 8. par. 18. rec.*, & in *Augustana Canonicatus 12. Januarii 1703. §. Siquidem coram bo: me: Molines*, & in *Barchinonen. Beneficii 26. Martii ejusdem anni §. Hinc paritèr coram R. P. D. Lancetta.*

10 Quibus de causis nullum tempus dicitur currere, quando agitur de Jurepatronatus Regio, eo quod semper supponitur Reges, & Supremos Principes probabili esse impedimento detentos, *Barbos. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 72. num. 137.*, *Card. de Luc. de jurepatr. discurs. 1. num. 6.*, & *disc. 64. num. 13.*, *Solorzan. de jur. Indiar. lib. 3. capit. 3. num. 49.*

& 50., *Salgad. de Regia protect. par. 3. ca-*
 11 *pit. 8. num. 43. & seq.*; Et quidem quod
 tempus incipiat currere non à die vaca-
 tionis Beneficii, sed à die scientiæ vaca-
 tionis procedit non solum quando agitur
 de quadrimestre, aut semestre à jure Pa-
 tronis præfixo, ad præsentandum, sed
 etiam de quolibet alio tempore, quod
 Fundator fervari voluerit à Patronis ad
 præsentandum; ut in terminis terminan-
 tibus Fundatoris, qui mandet præsentationem
 adimpleri intrà tale tempus decurrendum
 à die vacationis, quod hoc tempus nihilominus
 non currat à die vacationis, sed à die scientiæ,
 & notitiæ ejusdem vacationis, fusè firmat
de Marinis resol. jur. lib. 1. cap. 300. nu. 6. & seq.,
Antonell. de tempor. legal. lib. 3. cap. 15. n. 3.,
Corr ad. in prax. benef. lib. 4. c. 2. n. 74., ibi --
 Etiam si tempus præsentandi esset à Testatore
 præfixum, namque ipsius voluntas semper
 intelligitur secundum juris communis
 dispositionem, nimirum quod tempus sit
 continuum à die scientiæ vacationis -- *Rot. coram*
Verall. par. 3. decis. 248. num. 4., ibi --
 Et licet Testator præfixerit tempus ad præ-
 sentandum, quod videtur esse iam dictis
 contrarium, quasi non debeat attendi scientia,
 vel ignorantia vacationis, quia respondetur,
 quod voluntas Testatoris intelligitur
 secundum juris dispositionem.

Unde cum supradictus Patronus habuerit
 notitiam vacationis Beneficii solum die
 prima Junii, ab hoc die incœpit ipsi
 currere tempus ad præsentandum non
 verò à die prima Januarii, quo Beneficium
 vacavit, & cum paulò post præsentaverit,
 ejus præsentatio est valida; & è contrà
 provisio liberè facta ab Ordinario
 12 jure devoluto sustinere non potest, ea-
 ratione, quia cum pœna devolutionis
 fuerit introducta à Sedis Apostolicæ
 vigilantia ad effugiendam, & compescendam
 negligentiam Patroni in præsentando,
Gonzal. ad regul. 8. Cancell. §. 5. præm.
num. 144., *Pax Jordan. var. elucubr. lib. 10.*
tit. 12. num. 3., *Ros. de execut. liter. Apost.*
tom. 2. in Addit. ad par. 1. cap. 7. num. 189.
& num. 204., *Rot. decis. 134. sub num. 14.*
coram Cerro, & *in Foroliviens. Canoniciatus*
Theologalis 25. Junii 1700. §. Potissimè co-
 13 *ram R. P. D. Ansaldo*; Ignorantia vaca-
 tionis Beneficii, & quodlibet non im-
 probabile impedimentum præservat jura

Patroni à devolutione ad Superiorem, *Vivian.*
de jurepatr. par. 2. lib. 7. cap. 2. nu. 7.
seq., *Castropal. oper. moral. tom. 2. tract. 13.*
de Benef. disp. 2. punct. 5. à num. 3. usque
ad 6., *Azor. Instit. moral. par. 2. lib. 6. cap.*
21. quæst. 10., *Zerola in prax. in verb.*
juspatronatus quæst. 8. vers. hic sunt multa,
Ventrigl. in prax. par. 2. annot. prima §. 3.
num. 28. & seq., *Perez de Lara de Anni-*
vers. & Cappell. lib. 2. cap. 8. num. 35., *Rot.*
decis. 221. num. 11. coram Merlin., & *de-*
cis. 489. num. 2. & seqq. coram Cavaler. &
decis. 64. num. 5. post Tondut. de Pension.;
 14 uti esset e. g. Deficientia Personæ, quæ
 velit præsentationem acceptare ob insuf-
 ficientiam reddituum; hujusmodi nam-
 que deficientia esset legitimum impedi-
 mentum, ob quod tempus præsentandi
 Patrono non currit, *Gonzal. in cap. Dile-*
cto num. 11. & seq. de supplen. neglig. Præ-
lat. Vivian. de jurepatr. par. 3. lib. 14. cap. 6.
num. 9. in fin., & alii relati per *Rot. in*
Senogallien. Beneficii 23. Aprilis 1703.
§. Nec ad excludendam coram bo; me. Muto.
 15 Absentia, & carceratio Patroni, *Card.*
de Luc. de jurepatr. disc. 64. nu. 10., *Vivian.*
 16 *codem tract. lib. 7. cap. 2. num. 11.*; Error
 in præsentando, nempe quia præsentatio
 fuerit erroneè facta à Patrono coram alio
 habente instituere, qui error excusat à
 devolutione, vel saltè m tribuit restitu-
 tionem in integrum, adedut Patronus à
 die habitæ notitiæ nullitatis præsentatio-
 nis possit novam, & legitimam facere,
Lap. alleg. 95. in fin., *Vivian. de jurepatr.*
lib. 5. cap. 2. sub num. 24., *Card. de Luc. de*
jurepatr. disc. 64. num. 11., *Rot. decis. 99.*
num. 15. par. 17. rec., & *in Romana Cap-*
pellaniæ 25. Novembris 1707. §. Prædictis
coram Eminentissimo Scotto.

Hinc respondendo ad ea, quæ superius
 in contrarium pro ratione dubitandi
 objiciebantur; Præsentatio supradicta
 dici non potest contraria menti Fundatoris,
 eo quia non fuerit facta intrà men-
 sem à die ejus obitus in limine fundatio-
 nis præfixum ad præsentandum; Etenim
 17 præfixio unius mensis ad præsentandum
 fuit solum directa Fratri ejusdem Fundatoris
 primo instituto, unde non censetur
 repetita pro eis de dicta Familia substitu-
 tis, tum ex regula quod onus injunctum,
 dumtaxat primo vocato non censetur
 quoad substitutum repetitum, *Peregrin.*
de fidei-

de fideicommiss. art. 16. num. 34. & seqq., Mant. de conject. lib. 7. tit. 6. num. 6., Rot. decis. 1520. num. 13. coram Coccin.; Tum quia prefixio illa termini verificabilis non est in substitutis; qui successerunt in Jurepatronatus longè post mensem à die obitus Fundatoris; ut simili objecto respondit Rota in Mediolanen. Beneficii 18. Junii 1708. S. Jusstitia cum seq. coram bo: me: Omani.

Non obstat, quod tres de dicta Familia morantes in loco Beneficii, & hujus vacationis optimè conscii nullam expleverint præsentationem intrà quadrimestre, ex hoc enim deduci non valet jus constendi Beneficium fuisse liberè devolutum ad Ordinarium; Siquidem cum
18 alter Compatronus longè distans à loco Beneficii, ejusdem vacationis per totum quadrimestre fuerit prorsus ignarus, & statim ac habuit notitiam præsentaverit;
19 Scientia illorum Compatronorum huic nocere non potest, sed ejus ignorantia impedit devolutionem ad Ordinarium, & jus præsentandi conservatur in ipso, aliis propter scientiam exclusis, Garz. de Benefic. par. 10. cap. 2. num. 41., Vivian. de jurepatr. lib. 7. cap. 2. num. 13., Capon. dissect. 74. num. 20. tom. 2., Barbof. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 72. nu. 138., Card. de Luc. de jurepat. disc. 64. num. 7., ibi -- Adeoque invaluit hæc secunda opinio, ut probabilis ignorantia impediatur lapsu termini, quod sufficiat illam concurrere in uno ex pluribus, quamvis in aliis probaretur scientia, quoniam ob sæpius insinuatam vacationem individuitatis, ob quam hoc jus residet in solidum penès singulos, in ignorante conservatur totum jus præsentandi, ipseque impedit casum devolutionis -- Adden. ad Buratt. decis. 18. num. 11.

Neque adversatur supra citata dispositio Textus in cap. Statutum de præben. in 6. quia hæc est specialis dispositio respiciens Beneficia vacantia apud Sedem; & quæ idcirco conferenda dicuntur infrà mensem computandum à die vacationis, non à die scientiæ, idque ut citiùs provideatur Ecclesiæ vacanti, juxtà Barbof. in dicto cap. Statutum num. 11. & seq., Pyringb. ad lib. 3. decret. tit. 5. sect. 9. §. 2. num. 328., Zerol. in prax. Episcop. 2. par. in verb. reservatio §. Decimo voto. Ab hac autem dispositione speciali non valet argumen-

20 tum ad hypotheseum nostram præsentem, præterquamquod juxtà receptiorem sententiam Textus in Extravag. Pia sollicitudinis de præben., derogavit d. cap. Statutum; ut docent Passerin. ibi num. 2., Simonett. de reservat. quest. 30. num. 3., Monet. de option. cap. 3. num. 70., Garz. de Benefic. par. 5. cap. 1. §. 1. num. 96. & seqq., Gonzal. ad regul. 8. Cancell. §. 5. proam à numero 148. usque ad fin.

21 In nihilo etiam relevante, quod Beneficiatus mortuus fuerit in loco Beneficii, & consequenter, quod sibi imputari debeat Patronus, si præcedenter non constituerit Procuratorem ad præsentandum, juxtà Clement. Cum ei de concess. præben., quia Clementina hæc loquitur in vacatione nota; Nec decis. prima de jurepat. in antiquis, probat intentum, ut in puncto respondit Rot. coram Verall. par. 3. decis. 248. num. 2. & seq., ibi -- Non obstat Decisio prima de jurepat. in antiquis, quia fuit dictum, quod jura adducta in dicta decisione probant contrarium, & Clementina cum ei loquitur de vacatione nota.

Igitur ex supradictis apparet tempus Patronis præfinitum ad præsentandum currere non à die vacationis, sed à die
22 scientiæ vacationis Beneficii. Qui autem præterdit Patronum habuisse hujusmodi scientiam, durum onus habet illam concludenter probare; quoniam præsumptio stat pro Patrono, quod habuerit ignorantiam potius, quam scientiam, dum omninò inverisimile est, quod ipse quatenus conscius fuisset de vacatione Beneficii, potius voluerit, ut collatio liberè devolveretur ad Superiorem, quam gratificare consanguineo, aut alteri sibi beneviso, Barbof. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 72. num. 135., Bonden. collect. legal. 13. num. 4. & seq. tom. primo, Adden. ad decis. 21. num. 19. par. 3. rec., Rot. in Capuana jurispatronatus 19. Junii 1709. S. Altera verò coram R. P. D. Aldrovando.

23 Scientia verò vacationis Beneficii ad effectum devolutionis probatur in Patrono ex præsumptionibus, & conjecturis elicitis ex facti circumstantiis perpendendis prudenti Judicis arbitrio, qui considerata qualitate Beneficii, modo vacationis, locorum proximitate, ac fama ejusdem vacationis, determinare debet diem, quo Patronis vacatio verisimiliter innotescere

- rescere poterat, ut docent *Jo. Andr. in cap. Ex parte in princip. verb. recurrerint de concess. præben., Abb. in cap. Quia diversitatem num. 7. eod. tit., Vivian. de jurepat. lib. 14. cap. 6. num. 12. & seq., Rot. in Spoletana jurispatronatus apud Garz. de Benef. par. 10. cap. 2. num. 34. & decis. 380. nu. 2., & seq. coram Seraph., & in Barchinonen. Beneficii, seu Abbatia 24. Martii 1702.*
- 24 *§. final. coram Eminentissimo Caprara.* Itaut si vacatio aded fuit notoria, ut appareat summa negligentia Patroni eam ignorasse allegantis, tempus incipiat currere à die, quo scire debuit, & verisimiliter potuit, ex ratione, quod paria sunt scire, & scire debere, *Gabriel. conf. 186. num. 9. lib. 2., Rot. decis. 6. de jurepat. in novis, & decis. 7. num. 3. & seq. de præben. in antiqu., & in Burgen. Canonicatus apud Garz. de Benef. par. 5. cap. 4. sub num. 23. vers. vel currit, & decis. 309. num. 2. vers. paria sunt par. 3. rec.*
- 25 Probatur itaque scientia vacationis; Primò, si vacatio contigerit in eadem Diocesi, & loco ubi moratur Patronus, *Card. de Luc. de jurepat. disc. 64. num. 5. & seq., Rot. in Firmiana jurispatronatus impress. apud Pacion. alleg. civil. & canon. al. 26 leg. 26. num. 66.*; Secundò ex publica voce, & fama vacationis, *Rot. in dicta Firmiana jurispatronatus apud Pacion. ubi supra num. 56.*; Tertio ex confessione ipsiusmet Patroni, *Rot. in Vicen. Parochialium 26. Junii 1699. §. Nulla verò coram*
- 28 *Eminentissimo dela Tremoille.* Quarto, si Beneficiatus defunctus sit notus e. g. sit Lector in aliqua Universitate, sit Archipresbyter, Vicarius Generalis, Consultor S. Officii, & aliis præclaris qualitatibus, & honoribus Civitatis ornatus, *Rot. in Pisana Beneficii 24. Januarii 1710.*
- 29 *§. Neque coram Eminentissimo Priolo.* Quinto, si Patronus jure speciali administret bona dotalia Beneficii, & ex eorum fructibus solvat annuam congruam beneficiato, persolvat decimas pro Beneficio, aliasque expensas faciat, *Lotter. de re Benef. lib. 2. quest. 24. num. 16. & seq., Garz. de Benef. par. 10. cap. 2. num. 11. & seq., & alii, quos refert Rot. in Senogallien. Beneficii 23. Aprilis 1703. §. Nullatenus coram bo: me: Muto.*
- Quæro hic, an terminus iste à jure assignatus ad præsentandum observari de-

beat in nominatione ad Cappellaniam merè laicalem.

- 30 Respondeo negativè, quia Canon hic loquitur de Beneficiis Ecclesiasticis, unde extendi non debet ad hujusmodi Cappellania merè laicales, quæ non sunt talia, & respectu quarum non est determinatum à jure tempus ad nominandum, seu præsentandum; & ided jus illas administrandi confertur per solam electionem, seu deputationem factam ab eis, seu majori parte eorum, quibus jus competit ex fundatione; quia in his non habet Episcopus jus instituendi, *Guidopapa decis. 187. nu. 2. Paris. conf. 34. num. 9., Gonzal. in cap. Dilecto de supplen. neglig. Pralat. num. 10., Rot. in Pampilonen. Cappellania 25. Maji 1646. coram Corrado.*

R. P. D. CRISPO.

Hofstunen. Beneficii.

Luna 10. Decembris 1808.

Perpetuum simplex Ecclesiasticum Beneficium sub invocatione S. Antonii Patavini de Jurepatronatus Familiæ de Boviiis fundatum reperitur in Cathedrali Hofstunen., itaut nominati per Fratres de Boviiis in antecedentibus vacationibus absque ulia penitus contradictione institutionem ab Ordinario reportaverint; Cùm verò de anno 1701. nova evenisset vacatio, expectato, quod quadrimestre datum à Jure Patronis ad præsentandum fuisset elapsum, Ordinarius de eo, uti devoluto Franciscum Milatium sibi ex Fratre Nepotem providit.

Hujus vacationis prorsus ignarus Abbas Guido Bovius unicus de eo tempore Patronus, uti longè distans à loco Beneficii, cùm in Patria Bononiensi, proprios lares retineat, ac in Urbe moram trahere soleat post cursum quinquennii tantùm certior factus, prævio juramento super ignorantia vacationis præfatæ præsentavit Sacerdotem Bartholomæum Ribes, qui proindè Literis Apostolicis pro præsentato expeditis, eisque coram A. C. Cerro directis illarum executionem obtinuit, posteaque per organum Signaturæ Justitiæ mihi delegata Commissione appellationis cum clausula -- *Parito literis arbitrio* -- ad normam dicti rescripti in hodierna Audientia proposito per me Dubio,

bio, fuit responsum -- *Arbitrium non intrare* -- Bartholomæo tantum informantem, altera verò Parte dilationem petente.

31 Literæ siquidem Apostolicæ undique justificatæ remanent, ac signanter circa qualitatem Patronalem, sub qua præcipuè reportatæ deteguntur, atque propterea celerem exposcunt executionem, quin ullum intrare valeat arbitrium pro earum retardatione ad notum *Text. in cap. Si Capitulo de concess. Præb.*, de quo in propria materia de Jurepatronatus, *Rota in Mediolanen. jurispatronatus 14. Februarii 1701. §. Fundamentum coram R.P.D. meo Scotto, in Bononien. Cappellaniæ 11. Maji 1701. §. Arbitrium enim coram Reverendissimo Conchen., & in Mediolanen. Beneficii prima Aprilis 1707. §. Et ad rem coram R.P.D. meo Ansaldo.*

32 Verificationem autem Jurispatronatus satis convincit decretum prolatum per Ordinarium, *Summ. Informationis num. 7.*, qui visa fundatione Cappellæ pronunciauit super existentia dicti Patronatus, ac illius pertinentia favore Familiæ de Boviiis, quod valde considerabile est, cum sententiis latis ab Ordinariis ad favorem Jurispatronatus plurimum veniat deferendum, quia ipsi non ita faciles esse solent in eis admittendis, & canonizandis, cum agatur de proprio præjudicio, & Ecclesiæ, quibus magis expedit, ut Beneficium sit liberum, quam Patronali servituti obnoxium, juxta bene in his terminis animadversa per *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 13. num. 142. & num. 152. Cappon. discept. for. 233. sub num. 28., Vivian. de jurepatr. lib. 11. cap. 5. num. 24., Rot. decis. 413. sub num. primo par. prima rec. cor. Seraph. decis. 1141. nu. 8. coram Otthobon. decis. 224. num. 15. & 16., & in Arianen. Archipresbyteratus 27. Junii 1708. §. De anno coram R. P. D. meo Scotto; Necnon comprobatur, etiam ex ipsa provisione per Franciscum reportata, quæ cum ab alio Jure non descendat, quam devoluto ob Patroni negligentiam in presentando, in sui necessarium antecedens pro certo supponit Juspatronatus existentiam, ut advertit *Rota decis. 245. num. 19., & 20. par. 9. & decis. 148. num. 6. par. 15. rec.**

Nec indubitatum Patroni Jus in hac vacatione resolutum dici potest, ex quo

Pars III.

ipse præsentationem Michaelis expleverit post quadrimestre de jure datum Patronis Laicis ad præsentandum, quo elapso nè Beneficium diutius sine Beneficiato maneret, potuerit Ordinarius Patroni negligentiam supplendo illud devolutum conferre Francisco. Quoniam ad objecti eliminationem ponderandum venit, quod tempus datum ad præsentandum, licet aliqui crediderint, quod antiquitùs principium desumeret ab ipsa die vacationis Beneficii, ex quo in Legibus de Laico Patrono loquentibus non aliter explicatum reperiebatur, atque solummodo in Ordinario Collatore provifum extiterat, ut semestre ad providendum ei datum à die scientiæ inciperet currere, ut in *cap. Licet de supplen. neglig. Prælat. cap. Quia diversitatem de concess. Præben.*; Hinc propterea quadrimestre adeò rigidè, & strictè in Patrono Laico acciperetur, ut ad illud effectum vis tota consisteret in materiali temporis computatione, nullatenus admiffa qualibet excusabilis ignorantia causa, sed statim ultimo termino completo indistinctè superiori aperiebatur Jus Beneficium tamquam devolutum providendi, ut tradiderunt *Corrad. in prax. Benef. lib. 4. cap. 2. sub num. 27. vers. hujusmodi, Vivian. de jurepatr. lib. 7. cap. 2. uum. primo, & seqq., & eum hac opinione pertransiit Rota in antiquis decis. prima de jurepatr.*

33 Tamen derelicta hujus veritatis indagine, cum & plures patiatur difficultates, atque non desint aliæ, & antiquiores Rotæ Decisiones contrarium determinantes, quod videlicet quadrimestre à die notitiæ non verò vacationis currere incipiat, ut habetur in Decisionibus recollectis inter *Antiquior. in titul. de jurepatr. decis. 3. & in tit. de Præb. decis. 7. numero primo, & 4.*; Hoc unum est certum, quod hodie ea uti magis benigna apud Doctores invaluit opinio, ac in nostro Tribunali passim recepta, ut terminus præfatus ad præsentandum, cum in odium negligentium præscribatur, nec propriè cadat negligentia, quamdiù perseverat vacationis ignorantia, illa ignorantia, quæ excusat Ordinarium Collatorem, nè à suo Jure cadat, eadem pari Jure suffragari debet Patrono Laico, cui quadrimestre ad effectum præsentandi concessum,

B

non

non incipit currere à die vacationis, sed à die tantum demonstratæ scientiæ, ut de communi testantur *Fagnan. in cap. Quia propter num. 4. de jurepatr., Cavaler. in repet. ad cap. Consultationibus de jurepatron. num. 35. & 36., Engel. in jus Canon. lib. 3. tit. 38. num. 13., Wagnerecb. in cap. Quoniam num. 2. de jurepatr., Garz. de Benef. par. 10. cap. 2. num. 34., Murg. de Benef. quest. 3. num. 399., Solorzan. de jur. Indiar. lib. 3. cap. 3. num. 48., Frass. de Patron. Reg. Coron. cap. 32. num. 41., Antunez. de donat. Reg. lib. 3. cap. 28. num. 115., Lagunez de Fruct. par. prima cap. 31. §. 3. num. 113., Antonell. de Temp. legal. lib. 3. cap. 16. nu. 2., Barbos. de offic., & potest. Episc. par. 3. alleg. 72. nu. 135., Amostaz. de caus. piis lib. 3. cap. 13. num. 21. & seqq., Modern. Roman. discept. Eccles. 4. num. 50., Rot. decis. 459. num. 7. coram Buratt. decis. 380. num. primo coram Seraph., coram Cerr. decis. 114. nu. 8. & seqq. & in rec. decis. 21. num. primo, ibique Add. num. 18. par. 3. decis. 154. num. 9. par. 12., & in Melphicten. Cappellania 17. Junii 1699. §. Consimili irrelevantia coram bo. mem: Muto, Barchinonen. Beneficii 24. Martii 1702. §. Non obstat coram Eminentiissimo Caprara, & pluribus cumulatis in Romana Cappellania 25. Novembris 1705. §. Verum cum seq. & in Mediolanen. Beneficii prima Aprilis 1707. §. Neutra tamen coram R. P. D. meo Ansaldo, & in Capuana jurispatronatus 11. Maji 1708. §. fin. cor. R. P. D. meo Lancetta.*

- 34 Hinc sequitur, quod ad effectum, ut Jure devoluto possit Beneficium provideri, non satis est, quod afferatur, quod quadrimestre fuerit elapsum, nisi probatio hæc sit quoque associata alio adjumento scientiæ vacationis præfatæ, nam cum fundamentum provisionis Jure devoluto consistat in præfata scientia, qui in ea se fundat, illam debet liquidis probationibus ostendere, nullatenus operante interpretativa, & præsumpta, cum scientia ad hunc effectum debeat esse vera, & indubitata, *Lap. alleg. 78. num. 12., Gabr. conf. 185. num. 6. lib. 2., Antonell. de Temp. legal. lib. 8. cap. 15. num. 8., Corrad. prax. benef. lib. 4. cap. 2. sub num. 74., Capon. discept. 74. num. 20., Cortiad. dec. 253. sub num. 53., & dixit Rot. in Firmana Altaris 5. Decembris 1599. coram Blanchetto relat. per Murg. de Benef. qu. 3. nu. 402.,*

Mediolanen. Beneficii 9. Decembris 1707. §. Et quatenus coram R. P. D. meo Caffarello, Capuana jurispatronatus 11. Maji 1708. §. Vel tandem, & in Mediolanen. Beneficii 2. Julii ejusdem anni §. fin. coram R. P. D. meo Lancetta.

- 35 Ad hujusmodi autem scientiam convincendam non satis esse poterat Edictum, quod per Ordinarium ad valvas Ecclesiæ affixum asseritur; quia quatenus de eo aliunde, quam ex Episcopi asseritione constaret, non tamen in Abbate Bovio Patrono certam scientiam valuit producere, ut vacationis Beneficii diceretur notitiam habere, nam cum Edictum præfatum affixum fuerit in remotissima Regni Neapolitani Civitate, ubi Beneficium est situm, & vacavit, Patronus verò longè distabat à Civitate, ac illius Diocesi, cum uti Patritius Bononiensis Bononiæ degeret, vel aliquando in Urbe, atque propterea id quod in Hostunensi Civitate, & Diocesi actum fuit non valuit efficere Patronum alibi degentem, ad hoc, ut vacationis scientia ad eum indubiè dici posset perducta, cum Edictorum affixiones possint vacationis scientiam præsumi facere in illis Patronis, qui in loco ubi Edicta affixa fuerunt, vel in Diocesi resident, non verò in Forensibus, qui extrà Diocesim inhabitant, in quibus cessat quælibet verisimilis notitiæ præsumptio, imò potius subintrat altera præsumptio adversativa, justa nempe ignorantia, *Card. de Luca de jurepatron. disc. 69. num. 6., Rot. decis. 532. sub nu. 1. par. 4. divers., in Firmana jurispatronatus 28. Novembris 1631. §. Que dicuntur cor. Ghislerio impress. apud Pacion. allegat. 26. num. 64., Romana Cappellania 25. Novembris 1705. §. Fortius coram R. P. D. meo Ansaldo, dicta Capuana jurispatronatus 11. Maji 1708. §. final. coram R. P. D. meo Lancetta.*

- 36 Verum cum Ordinario esset optimè nota, & certa persona Patroni præsentare debentis, ex quo in duabus antea actis vacationibus præsentaverat, & præsentationes autorizata extiterant cum ipsius Ordinarii successivis institutionibus, necessè erat, ut speciali citatione ille absens monitus, & excitatus fuisset ad præsentandum, non verò per Edictum generale affixum in Civitate Hostunensi, ubi Patro-

Patronus non residet, qua speciali notificatione deficiente ipsius juri nominandi non potuit esse detractum, sed illud in suo vigore intactum remansit, itaut donec, & quousque certa scientia ad illum non doceatur pervenisse, nullum tempus præjudiciale currere potuit, *Caren. resolut. 10. num. 10., Rot. in Cremonen. Prepositura 23. Maji 1644. apud Caren. dicta resolut. 10. sub num. 23. vers. Nullitas siquidem.*

37 Quæ eò magis debent habere locum, cum Patronus in præsentatione, quam explevit medio juramento allegaverit ignorantiam præfatæ vacationis Beneficii, per quod juramentum exclusa remanet quælibet suspicio præsumptæ scientiæ in terminis dixerunt, *Abb. in cap. Quia diversitatem num. 6. de concess. præb., Menoch. de Arbitr. cap. 188. num. 3., Rot. decis. 1289. num. 27. coram Coccin., & in Capuana jurispatronatus 11. Maji 1708. in fin. coram R.P.D. meo Lancetta, cum, & Leges Canonice in probanda ignorantia statuerint illam allegantes cum proprio juramento de ea fidem facerent, eorumque juratæ assertioni, quo ad hoc esset plenè deferendum, ut literaliter habetur in cap. Ut circa §. Super hujusmodi, & in cap. Nulli in fin. de elect. in 6.; Quod, & signanter in casu, de quo agitur venit admittendum cum agatur de Patrono integerrimæ probitatis, ac Illustri Nobilitate decorato; Viris autem dictis qualitibus pollentibus in iis, quorum veritas ex aliis argumentis haberi non valet, plenam fidem esse præstandam Leges voluerunt, ut de prima habetur in *L. Non omnes §. A Barbaris ff. de re militar.*, de secunda in cap. Nobilibus dist. 97.*

Ex his cum clarè constabilitum effulgeat, quod Ordinarius nulliter ad collationem Beneficii jure devoluto devenit, exindè promanat, quod Franciscus ab eo provisorius ad effectum se confovendi in possessione Beneficii ita à Patrono conquiriti se tueri non valeat fulcimento duplicis regulæ 35. & 36. Cancellariæ annualis, seu triennalis pacificæ possessionis, 38 nam cum finalis ratio prædictarum regularum ea fuerit, ut improbi lites equitentium motus in impetratione Beneficiorum certo modo reprimerentur, minimè hæc congruere possunt in casu, de quo

Pars III.

agitur, in quo Franciscus injustus Possessor, cum, & potius intrusi, quàm Provisor nomen promereri videatur destitutus apparet aliquo titulo, vel saltèm colorato, sinè quo Regulæ prædictæ effectum suum operari non valent, *Gomez ad regul. de Triennial. quest. 58., Barbof. in cap. Ordinarii num. 4. de offic. Ordinar., Flores. de Mena var. resolut. lib. 2. quest. 23. num. 61., Cappon. discept. 1. num. 8., Card. de Luca de Benef. disc. 91. num. 13. & 14., Chokier. de permut. Benef. lib. 3. cap. 20., Rot. cor. Seraph. decis. 1498. num. 14. & 15. cor. Cels. decis. 130. num. 10. cor. Emerix Jun. decis. 1173. num. 7. & 8., & in Mediolanen. Beneficiorum 2. Julii 1703. §. Ex his profecto cum seq. coram Reverendissimo D. meo Decano; Eoque fortiùs in Beneficiis de Jurepatronatus, in quibus multò minùs Regulæ præfatæ non sunt admittendæ contra institutionem faciendam ad nominationem veri Patroni, ut de annali dixerunt *Antonell. de Temp. legal. lib. 2. capit. 35. nu. 22., Tondut. resolut. Benef. par. 1. cap. 86. num. 33., Rot. coram Mobedan. decis. 5. de jurepatr. coram Seraph. decis. 285. num. 6. in Recent. decis. 599. nu. 41. par. 2. tom. 3., & de annali, & triennali Rot. in dicta Mediolanen. Beneficiorum 2. Julii 1703. §. Cum de cetero coram Reverendissimo D. meo Decano.**

Et ita altera tantum &c.

ARGUMENTUM.

Procurator generaliter constitutus à Patrono ad præsentandum sciens vacationem Beneficii, si non præsentet in tempore, an præjudicet Patrono ignorantem dictam vacationem, & an huic competat restitutio in integrum.

SUMMARIUM.

- 1 Scientia vacationis Beneficii habita per Procuratorem, & hujus negligentia in præsentando in tempore an causet devolutionem, & præjudicet Patrono absenti, & eandem vacationem ignorantem; Vide ibi, & num. 3.
- 2 Alteri per alterum præjudicium causari non debet.

B 2

4 Patro-